

Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitimden Duyulan Memnuniyetin İncelenmesi: Türkiye’de Öğrenciler Üzerinde bir Uygulama

Bekir DEĞİRMENCİ¹

Yakup DURMAZ²

Ömer ÇAVUŞ³

¹Öğr. Gör. Dr., Adıyaman Üniversitesi Besni Ali Erdemoğlu Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, bdegirmenci@adiyaman.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5236-5245

²Doç.Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, yakup.durmaz@hku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0332-4185

³Yükseklisans Öğrencisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, omercvs4444@gmail.com

Özet: Bu çalışmada Covid-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyetin ortaya konulması amaçlanmıştır. Son yıllarda uzaktan eğitim, bilim insanları tarafından araştırılan güncel konulardan birisi haline gelmiştir. Covid-19 süreci uzaktan eğitimin önemini daha da arttırmıştır. Bu çalışmanın evrenini Türkiye genelinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu kapsamda betimleyici tarama yöntemiyle 321 kişiden veri toplanmıştır. Veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesine yönelik t-testi ve Anova testlerinden faydalanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyet orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre uzaktan eğitimden daha fazla memnun oldukları tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi ve yaş gruplarına göre uzaktan eğitimden duyulan memnuniyet arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. İleride yapılacak çalışmalarda Covid-19 sürecine yönelik bir ölçek kullanılarak Covid-19 süreci ile uzaktan eğitimden duyulan memnuniyet arasındaki ilişkinin incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Uzaktan Eğitim, Memnuniyet, Öğrenci.

Investigation of Satisfaction with Distance Education in the Covid-19 Process: an Application on Students in Turkey

Abstract: In this study, it is aimed to reveal the satisfaction of students from distance education during the Covid-19 process. In recent years, distance education has become one of the current issues researched by scientists. The Covid-19 process has further increased the importance of distance education. The universe of this study consists of students studying throughout Turkey. In this context, data were collected from 321 people using descriptive scanning method. Questionnaire technique was used as data collection method. T-test and anova tests were used to analyze the data. As a result of the analysis, it has been determined that the satisfaction of the students from distance education is at a moderate level. In addition, it has been determined that male students are more satisfied with distance education than female students. No difference was found between satisfaction with distance education according to education level and age groups. In future studies, it is recommended to examine the relationship between the Covid-19 process and satisfaction with distance education by using a scale for the Covid-19 process.

Keywords: Covid-19, Distance Education, Satisfaction, Student.

1. GİRİŞ

Uzaktan eğitim öğrenci merkezli bir eğitim sistemi olup kurumların rolünü ihmal etme yönünde eğilim göstermektedir. Yapılan ampirik çalışmalar eğitim ve öğretim hizmetlerinde teknolojiden faydalanılması iletişimin kalitesini arttırmaktadır. Teknoloji yoğun öğrenme öğrencilerin daha yoğun bilgi öğrenmesine ve öğrendikleri bilgileri hafızalarında daha fazla tutmalarını desteklemektedir (Eygü ve Karaman: 38-40). Türkiye’de ilk uzaktan eğitim 1950’li yıllara dayanmaktadır. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinin mektup ile başlatmış olduğu banka personelleri için vermiş olduğu hizmet içi eğitim ilk uzaktan eğitim örneğidir. Daha sonra 1960’lı yıllarda üniversite seviyesinde eğitimler bu yöntemi

kullanmaya başladı. 1982 senesinde Anadolu Üniversitesi Açık ve uzaktan şekilde eğitim vermeye başladı. 2000 yılında Bilgi Üniversitesi bilgisayar destekli eğitimi çevrimiçi şekilde, 2001 senesinde ise ODTÜ bilişim alanında uzaktan yüksek lisansı oluşturdu (Yeşil, 2016). Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları uzun yıllar yükseköğretim düzeyinde uygulandı. Aradan geçen zamanda 2020 yılının ilk aylarında dünyaya paralel olarak yaşanan Covid-19 vakaları sadece yükseköğretim kurumlarında değil ilk, orta ve lise düzeyinde eğitim-öğretim faaliyetlerinde uzaktan eğitim sistemine geçilmesini zorunlu kılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 23 Mart 2020 tarihinden itibaren uzaktan eğitime geçildiği ilan edilmiştir. İlkokul, ortaokul ve lise öğrencileri TRT, EBA vasıtasıyla eğitim gösterileceği yetkili makamlarca açıklandı. Ayrıca

ilgili sistemde bir program üzerinden öğrencilere kendine uygun zaman dilimlerinde ders göreceleri ilan edildi (Aktaş, 2020).

Covid-19 salgınının sosyo-ekonomik olumsuz yönlerini gidermenin yollarından birisi de eğitim sisteminde uzaktan eğitime geçmektir. Uzaktan eğitim normal eğitimin bir alternatifi olarak sunulmuştur. Aynı zamanda uzaktan eğitime geçmek adına gerekli teknik alt yapı ve teknolojik imkânların sağlanması gerekmektedir. Ancak çoğu ülke ve okul sistemleri salgına hazırlıksız ya da daha az hazırlıklı yakalanmışlardır. Teknolojik imkânlardan faydalanmak eğitim sisteminde belirli bir kaynak gerektirmektedir. Gerek eğitim kurumları gerekse de aileleri uzaktan eğitim sisteminden faydalanırken bir takım maddi imkânlardan fedakârlık yapılması beklenmektedir. Kriz dönemlerinde en çok ihtiyacı olanları hızlı bir şekilde hedefleyen programlar çok önemlidir.

Takdir edilir ki teknolojiye erişim ve yüksek bant genişlikli internete veya akıllı telefonlara erişim orta gelirli ülkelerde bile gelire ilgilidir. Bu nedenle, en çok ihtiyacı olanları hızlı bir şekilde hedefleyebilen programlar çok önemlidir (Balci, 2020: 76). Uzaktan eğitim son yıllarda hızlı bir şekilde gelişmektedir. Bu doğrultuda Covid-19 salgını uzaktan eğitim sistemine geçişi hızlandırmış ve bu gelişim Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı eğitim kurumlarına yayılmıştır. Henüz Türkiye gibi gelişmekte olan

Şekil 1: Eğitim Türleri

Kaynak: Günbayı, 2014.

Formal eğitim, belli hedefler konularak daha evvel hazır edilmiş bir plan ve program dâhilinde eğitim verilmesidir. Gündüzalp (2018) yapmış olduğu çalışmada formal eğitimin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Belirlenmiş bir hedef vardır
2. Plan, program mevcuttur.

ülkelerde alt yapı sistemi tam olarak oturtulmamış olsa da zaman içerisinde aksaklıkların giderileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada Covid-19 salgın sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyet ölçülmüştür. Çalışma kapsamında bundan sonraki bölümlerde sırasıyla literatür taraması, yöntem ve sonuç kısımlarına değinilmiştir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Çalışmanın bu kısmında sırasıyla eğitim türleri, Uzaktan eğitimin özellikleri (UE), UE avantajları, Türkiye’de uzaktan eğitim kısımlarından bahsedilmiştir.

2.1. Eğitim Türleri

TDK’nın sözlüğüne göre eğitim “ Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye” şeklinde açıklanmıştır (Https://Sozluk.Gov.Tr/, Erişim Tarihi: 12 Ekim 2021). Bu kavramın üç tane temel özelliği vardır. Bunlar hedeflenmiş yönde davranışın değiştirilmesi, bir yaşantı sonucu davranışın değişmesi ve planlı, programlı olması şeklinde sıralanmıştır (İşbulan, 2021).

3. Mekân ve zamanı daha evvelden belirlenmiştir.
4. Davranışlar beklentiye göre değiştirmeye yöneliktir.
5. Nerede ne yapılacağı bilinmektedir.
6. Belli bir kontrol dâhilindedir.
7. Malzemeler bir amaca yöneliktir.
8. Bir belge (diploma vb.) ile son bulur.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Kurumu (ÖSYM) örgün eğitimin tanımını, “Öğrencilerin eğitim-öğretim süresince ders ve uygulamalara devam etme zorunluluğunda oldukları bir eğitim-öğretim türüdür.” şeklinde açıklamıştır (Https://Www.Osym.Gov.Tr/Tr,1371/).

Türkiye’deki örgün eğitim kurumlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Bayrak: 2018):

1. Okul öncesi: Mecburi, ilköğretim yaşına daha ulaşmamış çocukların eğitimidir.
2. İlköğretim: 6-14 yaş aralığındaki çocukların eğitimidir.
3. Ortaöğretim: İlköğretime dair en aşağı dört senelik eğitim verilen genel, mesleki ve teknik öğretimi içine alan eğitim kurumudur.
4. Yükseköğretim: Ortaöğretime dair en aşağı iki senelik yükseköğrenim veren, üst seviyede insan gücünün ve bilimsel araştırma alanlarının istediği biçimde bireyleri eğiten ve yetiştiren eğitim kurumudur.

Yaygın Eğitim milli eğitimin amaçları çerçevesinde okul dışı veyahut okul içinde alaka duydukları ve ihtiyaç gördükleri sahada eğitim faaliyetlerinin tümüdür (Bayrak, 2018).

2.2. Uzaktan Eğitim

Değişik mekânlarda bulunan öğrenci ve öğrencilere ders verecek alanında bilgili kişilerin öğrenme, öğretme etkinliklerini çeşitli araç gereçlerle iletişim kurarak uyguladıkları eğitim türüdür. Bu tarzının beş temel dayanak noktası vardır. Bunlar (Ayhan, 2018);

1. Kimsenin yardımını almadan öğrenebileceği o dersin kitabı

2. Bu kitaplara destek veren radyo- tv yayınları
3. Bilgisayar gibi teknolojik cihazlarla eğitim faaliyetleri
4. Mecburi hallerde, öğrencilerin ders aldığı kişilerle görüşmelerine olanak veren akademik danışmanlık düzenidir.
5. Hedeflerin ne ölçüde gerçekleştirildiğini gözlemlemek için değerlendirme düzeni.

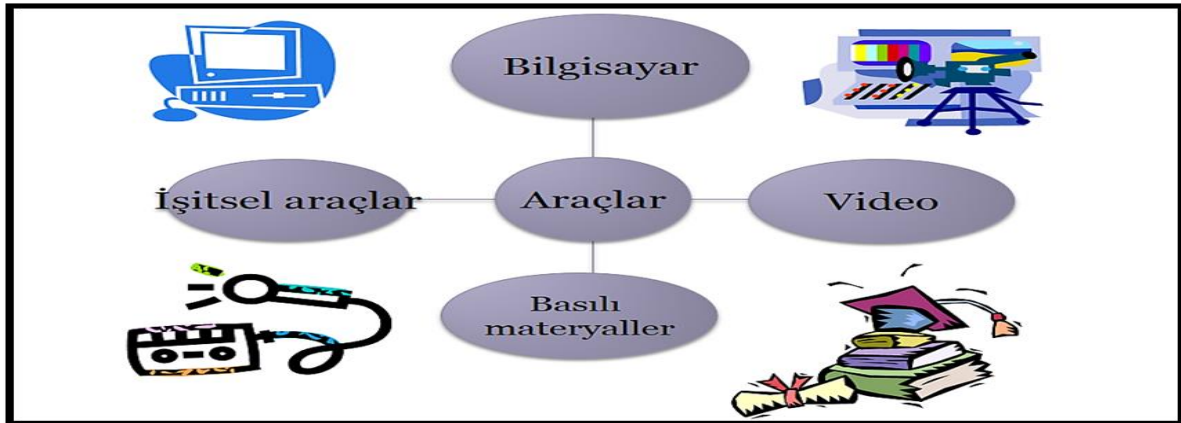
2.2.1. Uzaktan Eğitimin Önemi

Geleneksel düzeyde eğitim bazı insanlara sorunlar yaratabilmekteydi. Bu sorunlara öncelikli olarak eğitim öğretim alanlarına uzaklık ve müesseselerdeki eğitim veren kişi sayısının azlığı söylenebilir. Bu durumları ortadan kaldırmak için ülkeler uzaktan eğitime verdiği önemi artırmaktadır. Ayrıca küreselleşmiş dünyada teknolojinin günden güne hızlı bir biçimde ilerlemesinden dolayı bir bilgi olabildiğince hızlı bir şekilde üretiliyor ayrıca paylaşılmaktadır. Bu süreç “hayat boyu öğrenme” terimini oluşturmuştur. Teknolojinin böyle ilerlemesiyle birlikte birçok bireyin eline teknolojik cihazlar geçmiş bulunmaktadır. Böylelikle en yaşlımızdan en gencimize öğrenme süreçleri ömür boyuna taşınmış olmaktadır. Bu eğitim türü çağımızda bütün insanlar tarafından önem arz etmektedir. Ayrıca eğitimde fırsat eşitliğini kavramını sağlamaktadır. Örneğin; her hangi bir sebeple eğitim kurumlarına gidemeyenler, ilgi ve ihtiyaç duyduğu konularda bilgi sahibi olmak isteyenler ayrıca tüm insanların eğitimden faydalanmasını sağlamaktadır (Ayhan, 2018).

2.3. Uzaktan Eğitim (UE) Ve Teknoloji

Uzaktan eğitimin şematik gösterimi Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Uzaktan Eğitim ve Teknoloji

Kaynak: <https://www.tankutaslantas.com/Wp-Content/uploads/2014/04/Uzaktan-E%C4%9fitim> (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

Şekil 2 de de görüldüğü üzere uzaktan eğitim çeşitli materyallerle yapılabilir. Bunlar (<https://www.tankutaslantas.com/Wp-Content/Uploads/2014/04/Uzaktan-E%C4%9Fitim>).
Erişim Tarihi: 12.05.2021):

1. Ses: Sesin bir cihaza kayıt edilip daha sonra yayınlanmasıdır. Örnek olarak, telefon, ses kayıt cihazları vb. şekilde ses kayıt edebilen cihazlardır. Tek yönlü ses araçları ise, teyp ve radyo benzeri araçlardır [13].
2. Görüntü: Daha evvelden bir görüntü kayıt altına alıp, bu kaydın daha sonradan TV ve internet aracı vasıtasıyla yayınlanmasıdır. Önceden kayıt haricinde çeşitli programlar aracılığıyla canlı bir şekilde etkileşimli bir şekilde de olabilmektedir. Örnekler olarak slayt gösterileri, TV yayınları, filmler, videokasetler verilebilir [13].
3. Veri: Bilgisayar (PC) adlı cihazı tanımlayacak olursak, dışarıdan aldığı verileri matematiksel, mantıksal süzgeçlerden geçirip yeni aynı zamanda bir anlam ifade eden, çıktı olarak sonuçlandırdığı bu bilgileri sınıflama, sıralama, depolayabilme ve gereklilik halinde içerisindeki verileri dışarıya iletebilen bir teknolojik makinedir [14]. Tanımdan da görüldüğü üzere bilgisayarların bilgileri taşıdığı anlaşılmaktadır. UE için birden fazla bilgisayar uygulamaları mevcuttur.

Bilgisayar Destekli Öğrenimde (BDÖ) : PC nin bazı dersleri kısıtlı bir şekilde öğrenciye bilgi aktarması amacıyla kullanılır.

Bilgisayar Yönetimli Öğrenimde (BYÖ) : PC öğrenme sürecinde düzen ve öğrenenin kaydını ve başarısını depolamak amacıyla kullanılır. Bu yöntemde öğretme işi pc den aktarılmaya mecburiyeti bulunmamaktadır, lakin çoğunlukla BDÖ, BYÖ ile beraber kullanılmaktadır.

Bilgisayar Aracılığıyla İletişim (BAİ) : PC uygulamalarının birbirleri arasında karşılıklı etkileşimi teşkil amacıyla kullanılmaktadır. E-mail, pc üzerinden konferans, e-ilan örnek gösterilebilir.

4. Yazı: UE esas unsurlarından bir tanesi herhangi bir yere basılmıştır kaynaklardır ve bu kaynak diğer modellerinden ana unsuru konumundadır. Birden fazla basılı kaynak çeşidi vardır. Bu kaynaklara örnek olarak ders kitapları ve türevlerini verebilir.

2.4. Uzaktan Eğitimin Özellikleri

Uzaktan eğitimin özellikleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Çetiner: 2021):

1. Globalleşme: UE modeliyle eğitim verebilen mekânlar genellikle küresel çapta eğitim gösterebilecek özelliktedir.
2. Bireyselleşme: Geleneksel eğitim deyince akla yüz yüze etkileşim gelmektedir. Bu yöntem standartta indirilmiş şekilde tüm öğrencilere hitap etmektedir. Lakin olması gereken standarttan ziyade öğrencinin gelişim özelliklerine göre ve bilişsel yapısına göre eğitim verilmesidir. Yüz yüze olan modelde bu durumun olmama olasılığı vardır ancak UE bu olay ortadan kaldırılabilir.
3. Özelleştirme: UE ders alan kişiyi bir mekân sınırlaması ortadan kaldırarak, kişinin o an bulunduğu ortamda eğitim almasını sağlamaktadır.
4. Sanayileşme: Küresel dünyada gün geçtikçe insanların ihtiyaçları artmaktadır. Bu ihtiyaçları karşılamak için hızlı bir şekilde sanayileşme artmaktadır. Böylelikle insanların ihtiyaçları daha etkin olarak karşılanmaktadır. Aynı şekilde toplumun bilgiye olan ihtiyacı da bu durum doğrultusunda şekillenmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanması için gerekli yatırımlar yapılmalıdır.
5. Yüz yüze Eğitimi almaya elverişsiz durumda bulunan kişilere hizmet verme: UE, rağbet gören eğitim sistemleri arasındadır. Ayrıca yüz yüze eğitim görmek isteyip de çalıştığı iş den dolayı bu duruma elverişsiz olması UE sistemiyle eğitim almayı desteklemektedir. Ayrıca fiziki olarak yüz yüze eğitim görmesi imkânsız olanlar için UE onlara eğitim görme fırsatı sağlamaktadır.
6. Devrim Kapasitesi: Daha önceleri eğitim için sabit pc ler kullanılıyorken günümüzde dizüstü bilgisayarı ve cep telefonları bu ihtiyacı karşılamaktadır.
7. Seri Geri Dönüt: Teknolojinin gelişmesiyle birlikte öğrenci arkadaşlar, soru, istek ve ödevlerinin hızlı bir şekilde internet üzerinden gönderip, o durum hakkında bilgi alabilmektedirler.
8. Daha Cazip Olması: Elvermeyen durumlar dışında UE diğer sistemlere göre daha ekonomiktir.

9. Teknoloji ve Eğitim: İnternet üzerinden sınıf ortamı oluşturulmakta ve böylelikle kamera vb. araçlar vasıtasıyla yüz yüze eğitim gerçekleştirilmekte.
10. Vergi Mükelleflerine eğitim: İlköğretimden üniversite seviyesine kadar bireylerin eğitim ihtiyaçlarını gidermesini sağlamaktadır. Ülke bu bütçenin karşılanmasını çalışanların vergileriyle sağlamaktadır. Hızla gelişen teknoloji ve iş yükünün artmasıyla birlikte UE vazgeçilmezlerimiz arasına girmiştir. Bu durum sonucunda bütçenin karşılanmasına da mümkün kılacaktır.

2.5. Uzaktan Eğitimin Avantajları ile Dezavantajları

Uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları şu şekilde açıklanmıştır.

2.5.1. Avantajları

Uzaktan eğitimin avantajları kısaca şu şekilde özetlenebilir (Keleş: 2020):

- a) *Farklı Öğrenme Teknikleri*: Yüz yüze eğitim faaliyetlerinde öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması ve karşılanması yöntemler bakımından sınırlıdır lakin UE de teknolojinin gelişmesine paralel olarak uygulanabilecek yöntem sayısı çeşitlidir.
- b) *Esneklik*: Uzaktan eğitimin en güzel yaralarından biri uzaklığın artık kelimelerden ibaret olmasıdır. Yani mesafenin ortadan kalkmasıdır. Ne zaman isterseniz bilgiye ulaşabilirsiniz. Bundan dolayı zamanı daha değerli bir şekilde kullanabiliyorsunuz. Ayrıca bilmediğimiz, anlayamadığımız ya da unuttuğumuz bilgiyi durdurup izleme, tekrar tekrar izleme olanağı sunmaktadır.
- c) *Aynı Anda Daha Fazla Kişiyeye, Daha Fazla Veriye Erişim*: Sınıf ortamında öğrenci sayısının azlığı sebebiyle daha nitelikli eğitim verilebilir, lakin UE metoduyla böyle bir fark söz konusu değildir ilaveten UE de kaliteli bir altyapısı ile bilgi erişiminde sınır yoktur.
- d) *Coğrafi Engelleri Ortadan Uzaklaştırır*: Mekânların, konumların sınırlarını kaldırmaktadır. Hangi durumda olursa olsun eğitim-öğretim yapıma durumu vardır.
- e) *Herkeseye Uygun Öğrenme Yöntemi*: Formal eğitim; Uzaktan eğitime kıyasla yöntem ve teknik açısından sınırlıdır. Öğrenen ve

öğreten açısından UE (Uzaktan Eğitim) de çok sayıda teknik bulunmaktadır. Kişiyeye uygun ve elverişli olan yapılmaktadır. Bu durumdan dolayı UE tercih edilebilir.

- f) *Düşük Maliyet*: Uzaktan eğitimde kullanıcı tek sefere mahsus ücret çeşitli durumlardan dolayı ödemek zorunda kalabilir. Bu ücreti yüz yüze eğitim ortamındaki harcanan ücretlerle kıyaslayacak olursak ne kadar az olduğunu fark etmiş oluruz. UE de en mühim olan bağlantı sağlayacağımız araçtır. Yani telefon, pc, tablet gibi teknolojik aletlerdir. Çağımızda ise bu cihazlar hemen hemen herkes de var diyebiliriz yani UE'nin kullanılmasını kolaylaştırmaktadır.
- g) *Zaman Serbestliği*: Uzaktan eğitimin en güzel yanlarından birisi ise zaman sınırlaması olamamasıdır. Bulduğumuz koşulları sebebiyet gösterip derse katılmama durumunu UE en az seviyelere getirmektedir.
- h) *Öğrenenlerde Performans Artışı*: Küresel dünyadan teknolojinin eğitime uyarlanmasıyla dolayı öğretmen ve öğrenci için UE etkin hale gelmiştir. Bu etkin hale gelme durumu yüz yüze göre daha iyi performans sergilendiğini göstermektedir.
- i) *Çevre Dostu*: UE sistemi ile eğitim olduğu zaman kullanılan kâğıt haricinde, eğitim kurumlarına gidiş gelişlerdeki araçların doğaya vermiş olduğu durumu da azaltmış oluyor.
- j) *Dezavantajlı Öğrenciler*: Fiziksel yönden kısıtlı veya sınırlı düzeye yapabilmeye becerine sahip olanla bireylerin, eğitim kurumlarına giderken karşılaştıkları problemler, UE de yaşanmaz. İlaveten bir veya birden fazla insanla yüz yüze etkileşim esnasında iletişim konusunda sorun yaşayan kişiler için UE bu durumları aşmalarını sağlayabilir.
- k) *Eğitimi İzlem Durumu*: Öğreten LMS kullanıyorsa öğreneni eğitimi durumunu izleyebilir. Bundan dolayı UE iyileştirilebilir.

2.5.2. Dezavantajları

Duman (2020: 29) yapmış olduğu çalışmada Covid-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutumlarına yönelik aşağıdaki görüşlerine yer vermiştir:

- “

- *Yüz yüze eğitime oranla daha az etkileşimde oluyoruz eğitmenle ve bu da bizim aklımıza sorular takılmasına sebep oluyor.”*
- *“Sınıf ortamı olmayınca motive olmada güçlük yaşanabiliyor, yüz yüze eğitimde motivasyon biraz daha kendiliğinden geliyor.”*
- *“Ben köyde yaşıyorum ve bulunduğum yerde internet çekmiyor dolayısıyla süreçte*

Covid-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitim sisteminden memnuniyetini ölçmeyi amaçlayan bu çalışma Türkiye'nin farklı yerleşim yerlerinde ikamet eden katılımcılardan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında veriler Türkiye'nin değişik illerinde ikamet eden öğrencilerden toplanmıştır. Çalışma kapsamında anket yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca veri toplarken betimsel tarama yönteminden faydalanılmıştır. Toplanan veriler nicel analiz yöntemine göre raporlanmıştır.

3.1.Çalışma Kapsamında Kullanılan Hipotezler

Çalışma kapsamında 3 hipotez geliştirilmiştir. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

H1: Uzaktan eğitimden duyulan memnuniyet cinsiyete göre farklılık gösterir.

H2: Uzaktan eğitimden duyulan memnuniyet eğitim düzeyine göre farklılık gösterir.

H3: Uzaktan eğitimden duyulan memnuniyet yaş grubuna göre farklılık gösterir.

Yukarıda açıklanan 3 hipotezi test etmek için “t testi” ve “Anova” testlerinden faydalanılmıştır.

3.2. Çalışmanın Evreni Ve Örnekleme

Araştırmanın evreni Türkiye’de bulunan çeşitli şehirlerdeki ilkökul düzeyinden başlayıp lisansüstü düzeyine kadar kapsayan öğrencilerden oluşmaktadır. 321 birey anket çalışmasına katılmayı kabul etmiştir. Diğer bir anlatımla çalışmanın evreni Türkiye’de örgün eğitim kurumlarında okuyan öğrenciler ve örneklemini ise bu çalışmaya katılmayı kabul eden 321 öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada uygulanan anket formu Karaman ve Eygü (2013) tarafından, hizmetlere mahsus memnuniyeti ortaya çıkaran farklı ölçekler taranarak ve eğitim sektörüne aktararak düzenlenmiştir. Ölçek kapsamında 34 ifadeye yer verilmiştir. 5’li likert ölçeği kullanılan çalışmada kullanılan sorulara (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) şeklinde uygun kendileri için en uygun seçeneği işaretlenmeleri istenmiştir. Anket tekniği

çok zorlandım. Çünkü internetin olmaması demek hiçbir şeyin olmaması demek gibi bir durum uzaktan eğitimde.”

- *Öğrenciler yukarıda bazı önemli noktalara değinilen ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin düşüncelerine yer verilmiştir.*

3. YÖNTEM

ile elde edilen veriler “Microsoft Office 2016 Excel” kullanılarak, “SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences 25)” yazılımıyla analiz edilerek sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde “Bağımsız T testi”, “Tek yönlü varyans (one-way anova) testi yapılmıştır.

5. Çalışmanın Bulguları

Çalışmanın bu bölümü; demografik özellikler, betimsel analizler ve hipotezlerin test edilmesi şeklinde kısımlara ayrılmıştır.

5.1.Demografik Bilgiler

Örnekleme içinde demografik özelliklerine ilişkin bulgular, cinsiyete göre; %46,4 erkek, %53,6 kadın, yaşa göre; 7-11 yaş aralığında %0.3, 12-15 yaş aralığında %0.9, 16-18 yaş aralığında %9, 19-22 yaş aralığında %54.5, 23 ve üzerinde ise %35.2 şeklinde sıralanmıştır. Eğitim durumlarında; ilkökul %0.6, ortaokul %1.2, lise %26.2, lisans %65. , lisansüstü %6.2 şeklinde dağılım göstermiştir.

5.1.Betimsel Analiz Sonuçları

Çalışma kapsamında kullanılan uzaktan eğitimden duyulan memnuniyete ilişkin puan ortalaması “2,78” bulunmuştur. Bu ortalama Koçyiğit ve Gök (2019: 61) çalışmasında açıklandığı üzere “2,61 ila 3,40 aralığı orta düzey” şeklinde bir sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyet orta düzeydedir. Ölçeğe ilişkin standart hata “0,97” bulunmuştur. Buna göre en düşük ortalama “1,83” ve en yüksek ortalama “3,75” şeklinde olmuştur.

Katılımcıların ölçekte yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde en yüksek ortalama “3,46 ortalama ile 29.madde yani, “Ders kaynaklarındaki konular birbirleriyle tutarlıydı” ifadesi iken en düşük ortalama sahip madde ise 2,01 ortalama ile uzaktan eğitim geleneksel eğitimden etkilidir” olmuştur.

5.2. Çalışma Kapsamında Oluşturulan Hipotezlere İlişkin Bulgular

Öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyete ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 321 kişi üzerinden

elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. T Testi sonuçları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	S.S.	S.D.	t	p
Erkek	149	2,85	1,03373	319	1,235	0,048
Kadın	172	2,71	0,91472			

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyet cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır ($t_{(321)} = 1,235$; $p < 0,05$). Erkek öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları memnuniyete ilişkin görüşlerinin ortalaması (Ort.= 2,85; S.S.=1,03) kadın öğrencilerin ortalamasından (Ort.= 2,71; S.S.= 0,91). Bu duruma göre erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre uzaktan eğitimden duydukları memnuniyet daha yüksektir. Bu durumda H_1 hipotezi desteklenmiştir.

Bu çalışmada H_2 hipotezinin sınanmasına yönelik yani uzaktan eğitimden duyulan memnuniyetin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için one-way anova testinden faydalanılmıştır. Yapılan analize ilişkin çoklu karşılaştırma sonuçları Tablo 2 ve Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrenim Durumuna İlişkin Bazı İstatistikler

Eğitim Düzeyi	N	Ort.	S.S.
İlkokul	2	2,4286	0,62857
Ortaokul	4	3,6643	0,29309
Lise	84	2,7398	0,11513
Lisans	211	2,7660	0,06549
Lisansüstü	20	2,9171	0,87490

Tablo 3. Tek Faktörlü Varyans Analizi Tablosu (Eğitim)

Varyans Kaynağı	Karaler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3.926	4	0,982	1,038	0,388
Grup içi	298,832	316	0,946		
Toplam	302,758	320			

Tek faktör analiz sonuçlarının göre farklı eğitim seviyelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları eğitime ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{4,316} = 1,038$, $p > 0,05$). Bu durumda H_2 hipotezi desteklenmemiştir.

Çalışma kapsamında yapılan analizlerden biriside yaş düzeyine göre uzaktan eğitimden duyulan memnuniyetin farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek olmuştur. One-Way Anova testine ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Tek Yönlü Varyans Analiz Tablosu (Yaş)

Varyans Kaynağı	Karaler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar arası	3.291	4	0,823	0.868	0,483
Grup içi	299,467	316	0,948		
Toplam	302,758	320			

Tek faktör analiz sonuçlarının göre farklı yaş gruplarında yer alan öğrencilerin uzaktan eğitimden duydukları eğitime ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{4,316} = 0,8688$, $p > 0,05$). Bu durumda H_3 hipotezi desteklenmemiştir.

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada covid-19 döneminde ülke genelinde olan UE ile eğitim alan öğrencilerin görmüş oldukları derslere ilişkin memnuniyetlerini belirleme amacıyla anket uygulanmıştır. Anket sonuçları, öğrencilerin memnuniyet algılarının orta seviyede olduğunu göstermektedir. Çalışma kapsamında uzaktan eğitimden duyulan memnuniyetin cinsiyete göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre uzaktan eğitimden duydukları memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında geliştirilen diğer iki öneri yani uzaktan eğitimden duyulan memnuniyetin eğitim düzeyi ve yaş gruplarına göre farklılık göstermediği bulgulanmıştır.

UE'nin avantajları ve ilerideki herhangi bir küresel problem sebebiyle UE sisteminde eğitimin daha memnun hale gelmesi için öncelikle öğrencilerdeki temel memnuniyetsizlik yaratan sorunları derinlemesine incelenmeli ve çözüme kavuşturulmalıdır. Sistem hızlı bir şekilde değil adım adım her bir aşama dikkatlice uygulanmalıdır. Örneğin, haftanın üç günü yüz yüze iki günü UE şeklinde olabilir. Bu durumda hibrit eğitim modeli en uygun model olarak görülmektedir. Öğrencilerin alışma düzeyleri arttıkça UE ye tam zamanlı geçilebilir. Ayrıca tüm öğrencilerin UE sisteminde eğitim alabilmeleri için öğrencilere derse bağlanmalarını sağlayan teknolojik malzeme desteğinde bulunulmalıdır.

Uzaktan eğitim öğrencilerin bilişsel yönden gelişmesine yeterli katkı sağlasa da duygusal, psikomotor davranışları kazandırmada ve uygulamaya yönelik derslerde yeterli olmadığı savunulabilir. İleride yapılması planlan araştırmalarda Covid-19 ölçeği kullanılarak Covid-19 ile Uzaktan Eğitimden duyulan memnuniyet arasındaki ilişkilerin araştırılması literatüre zenginlik katacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aktaş, Y.(2020), Meb 23 Mart'tan İtibaren Uzaktan Eğitime Başlayacak
<https://www.Aa.Com.Tr/Tr/Egitim/Meb-23-Marttan-İtibaren-Uzaktan-Egitime-Baslayacak/1771386> (Erişim Tarihi : 20.04.2021)
- Arat, T. Ve Bakan, Ö. (2011), Uzaktan Eğitim Ve Uygulamaları, 14(1-2), 363 – 374.

- Aslantaş, T., Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim Teknolojileri Ve Türkiye'de Bir Uygulama.
<https://www.Tankutaslantas.Com/Wp-Content/Uploads/2014/04/Uzaktan-E%C4%9fitim-Uzaktan-E%C4%9fitim-Teknolojileri-Ve-T%C3%Bcrkiyede-Bir-Uygulama.Pdf> , (Erişim Tarihi: 12.05.2021)
- Ayhan, H. (2018), Eğitim Biliminde yönelimler: Uzaktan Eğitim. Eğitim Bilimine Giriş (Ed. M.Gültekin). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Balci, A. (2020). Covid- 19 Özeline Salgınların Eğitime Etkileri. Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram Ve Uygulama, 3 (3), 75-85. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Ijls/Issue/58115/772767>.
- Bayrak, C. (2018). Türk Eğitim Sisteminin Yapısı Ve İşleyişi. Eğitim Bilimine Giriş (Ed. M.Gültekin). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Çetiner, H., Gencel, Ç., Erten, M., İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Ve Çoklu Ortam Uygulamaları, https://www.Google.Com/Url?Sa=T&Rct=J&Q=&Escr=S&Source=Web&Cd=&Ved=2ahukewjz_Uwvj8bwahu6gp0hww2qbfqfjjaeegqixad&Url=Http%3a%2f%2fine-t-Tr.Org.Tr%2fnetconf5%2ftammetin%2fgencel-Egit.Doc&Usg=Aovvaw1ctfbfrma3moxybtf1veki (Erişim Tarihi: 10.05.2021)
- Duman, S. N. (2020). Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de Ve Dünyada Eğitim, 95-112. Doi: 10.37669/Milliegitim.768887.
- Eygü, H, Karaman, S . (2015). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Memnuniyet Algıları Üzerine Bir Araştırma. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (1) , 36-59. Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Kusbd/Issue/19375/205547>
- Gökbulut, İ. Bilgisayar Uygulamaları, http://Auzefkitap.Istanbul.Edu.Tr/Kitap/Sivilhava_Ao/Bilgisayaruygulamaları.Pdf (Erişim 11.05.2021)
- Günbayı, İ. (2014), Eğitim Bilimine Giriş, Aves.Akdeniz.Edu.Tr/Imageofbyte.Asp?Resim=8&Ssn o=6&User=1427 (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- Gündüzalp S. (2018), Eğitimin Temel Kavramları, Amaç Ve İşlevleri, M. Özan, T. Özdemir İçinde Eğitim Bilimine Giriş Sf.20-22 Ankara: Asos Yayınlar.
- İşbulan, O. (2021), Eğitim Bilimine Giriş Ders Notları https://Oisbulan.Sakarya.Edu.Tr/Sites/Oisbulan.Sakarya.Edu.Tr/File/1._Bolum_.Pptx (Erişim Tarihi : 11.05.2021)
- Kantoğlu, B.(2012), E-Öğrenmede Öğrenci Memnuniyeti Ölçümü, <https://Acikerisim.Sakarya.Edu.Tr/Bitstream/Handle/20.500.12619/77428/T05539.Pdf?Sequence=1&isallowed=Y> (Erişim Tarihi: 10.05.2021)
- Keleş, M.(2020), Uzaktan Eğitim Platformlarının Avantajları Ve Dezavantajları, <https://Binbiriz.Com/Blog/Uzaktan-Egitim-Platformlarının-Avantajlari-Dezavantajlari> (Erişim 3.05.2021)
- MEB, (2020) , Türkiye Uzaktan Eğitim İstatistikleriyle Dijital Dünyanın Listelerini Zorladı, <https://www.Meb.Gov.Tr/Turkiye-Uzaktan-Egitim-İstatistikleriyle-Dijital-Dunyanin-Listelerini-Zorladi/Haber/21158/Tr> (Erişim Tarihi: 08.05.2021)

ÖSYM, <https://www.osym.gov.tr/tr/1371/tanimlar.html>, Erişim Tarihi: 07.09.2021.

Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 09.08.2021.

Yağmur, A. (2009), İstihdam Edilebilirlik Açısından Eğitim-İstihdam İlişkisi: Konya Bölgesi İmalat Sanayii Örneği.

Yeşil, D. (2016), Türkiye’de “Uzaktan” Eğitim: Güncel Durum Ve Öneriler.

<https://didolores.medium.com/t%C3%Bcrkiye-de-uzaktan-e%C4%9fitim-g%C3%Bcncel-durum-ve-%C3%B6neriler-42433ad45a3> (Erişim Tarihi :19.04.2021)

Yücel, F., Uzaktan Eğitim, http://www.firatyucel.com/docs/uzaktan_egitim.pdf (Erişim : 12.05.2021)